

BONLEY HADNAGY.

□ Mélységes kék színben pompázik az ég. Vibrálva ragyognak ékszerai, — a csillagok. A föld sötét éji takaróba vonta magát. Talán a rajta történő förtelmes dolgokat akarja eltakarni homály palástjával. Szél támad. Végig süvölt ég és föld között dühödt méreggel s felvág a magasba, hogy elfujja a csillagokat. Aztán leszáll a mélybe. Lámpákat oltogatni. Nem sikerül egyik se. A csillagokat védi, — talán a magasság. A lámpákat az üveg burok. Erejét veszti nagy törekvésében. Már csak a bokrokat tépheti szabadon s hajlíthatja a fákat. Azok is zúgva, boszusan rázzák koronáikat. Nem akarják meghajlítani erős derekukat. Még az egymásba fonódó indákat se tudja szétszakítani. Utoljára is megunja a küzdelmet s békét hagy fának, bokornak, indának. Éles suhogással vág keresztül rajtuk s átrepül az arab városka kőfalán. Azon túl, szabad a tér. Ott már ő az úr. Ott nincsen más, csak homok. Engedelmes, könnyen mozduló, apró szemek. Azokat könnyű magasba emelni s hajtani légszárnyakon. Levág itt-ott jó csomót, egy-egy prédát kereső sakálcsapatra. Ordítva csattogtatják erős fogaikat a vadállatok. Nem törődik velük. Az oroszlántól se fél. Megesúfolja azt is. Metsző süvöltéssel vágat tovább a pusztán s viszi magával ijesztőnek a megbőszített vadak ordítását. Utoljára is bele vész, elhal a sivatag homok tengerén.

□ Éjfél van. A hódolt arab városkára csönd borul. Az éjnek hangokkal teli, félős, szívet nyomasztó csöndje. A fák még nem állították meg koronáikat. Recsegő suhogással ingatják még derekaikon. A bokrok kinosan zizegnek tépett leveleikkel. Az indák még erősebben fonják hajlós indáikat. Éles árnyékot vet a moszké kupolás minarettje. Körbe futó erkélyén nincs most müezzin, imaórákat kiáltani az igazhívőknek. Csak reggel jön fel, napköltét hirdetni messze hangzó üvöltéssel. Addig még sok óra van. Sok történhet a földön. A szellemek ideje ez. Azok szabadulnak fel a varázs alól. Szabadon járnak, kelnek, ártani a kint talált embereknek. Az arab házak kertjeiben titkos, érthetetlen zaj kél. Bokrok, fák, virágok közt átvonuló, sóhajszerű zengés, suhogás, mintha test nélküli lények surrannának köztük s érintenék könnyen mozduló ágaikat. Reszketnek az örökös rabszolgák. Kétszeres vigyázással őrzik a hárem ajtókat. Görbe, meztelen tőreiket kezeikben tartják. Az elszabadult szellemek rossz órája ez.

Vigyázni kell a halandónak, ha rabszolga is. Most szabadon vannak a mesék rém alakjai is. Babonás szívük kétszeresen aggódik.

□ Mohamed el-Hontúr kertjében is zizegnek a bokrok. Az örökös szudáni rabszolga fázósan borzad meg egy-egy erősebb hangra. Éjfélete szemei kutatva siklanak bokorról-bokorra. Herkules testében meg-megdobban a szív. Alakokat lát a sötétben s hiába mormolja fétise nevét. Látó s halló idegeit feszítve figyel.

□ Az elvágatott szél után megnyugosznak lassanként a bokrok. A teljes csöndet csak az élők fojtott susogása szaggatja meg el-Hontúr kertjében. Egy férfi és egy nő susognak.

□ A szudáni néger megnyugszik az emberi hangra. Tudja, hogy életébe kerülhet, de attól nem fél. Épen mert tudja, azért nem fél. Az éjszaka hangjainak ismeretlen az eredete. Azoktól fél, mert nem ismeri.

□ Azt a férfit ő eresztette be Mohamed el-Hontúr kertjébe. Asszonya vette rá arannyal, szép szóval. Ő vesztegette meg. Az a férfi, a városkában levő spahi escadron legfiatalabb tisztje. Akit átölelve tart széles mellén, akivel susog, az el-Hontúr kedvenc nője. Ő nyitott ajtót a tisztnek, ő segítette a kertbe szökni asszonyát, amíg el-Hontúr békésen alszik valamelyik asszonya karjai között.

□ A férfi mély, dörmögő susogása végig morajlik a kerten. Tisztán hallatszik a halálos csöndben.

□ „... És én, az én Istenemnek és a te Istenednek nevére mondom, hogy nem hagylak el soha.“

□ Csendesen, hogy alig képes megérteni asszonya hangját az örökös szudáni, válaszol a nő.

□ „Türelmesen várom, míg megszabadítasz el-Hontúrtól. Bizom benned.“

□ A rabszolga csendes imát mond fétiséhez. Nem magáért könyörög. Asszonyáért s a tisztért. Szereti őket rabszolga lelke törhetlen hűségével.

□ „Ha másként nem lehet, elhagyom az enyéimet s burnuszt veszek magamra. Csatlakozunk valamelyik nomád törzshöz s élünk egymásnak.“

□ A sötét bőrű néger csendesen dörmögi:

□ „És én ott is szolgálni foglak benneteket.“

□ „Addig itt találkozunk még. Hasszán hűséges és megbízható.“

□ A rabszolga büszkén gondolja:

□ „Igen, én hűséges vagyok és megbízható.“ Tovább figyel őrhelyén asszonya szavára.

- Én félek. Hasszánban megbizom, de el-Hontúr felébredhet egyszer. Elárulhat valami semmiség is.
 - A fiatal tiszt csak egy hosszú sóhajjal felelt.
 - Ha pedig el-Hontúr megtudja, folytatta a nő; annak a vége halál. Talán neked is, nekem bizonyosan.
 - Az örökdő Hasszán hang nélkül susogott.
 - „Nekem is, bizonyosan.“
 - „Nézd, most is félek, pedig te is mellettem vagy s Hasszán örökdik.“
 - Reszkető, hideg kezeit odaértette kedvese forró arcához.
 - „Valami mintha szorítana a szívem körül. Oda-vonta a tiszt fejét dobogó keblére.“
 - „Hallod, hogy ver a szívem . . .“
 - A csöndes éjszakában huhogni kezdett hirtelen egy bagoly. Az asszony alig birta az előtörő sikolyt visszafojtani.
 - „Menekülj. Baj van. Hasszán utánozza az éji madarat.“
 - A huhogás megszűnt s felegyenesedett mellettük a szudáni óriás alakja.
 - „Menekülj uram, — susogta alig hallhatóan; el-Hontúr felébredt. Talán úrnőmet kereste s nem találta szőnyegein. A kertbe jön.“
 - A spahi tiszt felemelte kardját.
 - „Akkor nem megyek. Nem hagyom egyedül.“
 - A rabszolga sietett.
 - „Siess Sidi. Én megmentem úrnőmet. Legfeljebb én kapok majd korbács ütéseket. Siess és húzd be magad után a kert kis ajtaját. En majd bezárom aztán.“
 - A tiszt ellenkezni akart, hanem a rabszolga karjaiba emelte a rémülettől félig elalélt asszonyt.
 - „Siess Sidi. Még van idő. El-Hontúr a kert másik felén van. Addig mi is beérünk.“
 - Gyorsan, a legkisebb zaj nélkül, amire csak a rengetegek vasizmu fia képes, sietett úrnőjével. Lefek-tette szőnyegeire s elfoglalta rendes őrhelyét a függönyajtó előtt. Mozdulatlanul állt, mint egy ébenfából faragott szobor. Csak a szeme villogott, mikor el-Hontúr megállt előtte.
 - „Úrnőm rosszul érezte magát Sidi, — felelte a kérdésre. Friss levegőre ment. Én kísértem.“
 - El-Hontúr apró, ravasz szemei haragosan csillogtak.
 - „Jó. Reggel majd kapsz huszonöt korbács ütést, az ólomgolyós ostorral s egyet-egyet a halántékodra, kegyelemből. Hogy ne soká kinlódj.“
 - Bement kedvenc nője háló termébe.
 - A hallgatódzó rabszolga csak töredezett szavakat értett meg, a nehéz függöny ajtón keresztül.
 - „ . . . Óh nem. Nem öllek meg. Törvényeink jogot adnak rá, de — mást fogok tenni.“
 - A szudáni tisztán hallotta asszonya zokogását. Aztán hallgatta ura kegyetlen beszédét tovább.
 - „Hát nem mondd meg, ki volt? Jó. Akkor a Caid kezébe adlak.“
 - Az asszony felsikított.
 - „Ölj meg El-Hontúr . . .“
 - Az arab főúr gúnyosan nevetett.
 - „Nem. A Caid megkorbácsoltat nyilvánosan, ahogy szokás . . . El-Hontúr első asszonyát! Le fognak köpni az igazhivők.“
 - A szerencsétlen asszony kinosan zokogott.
 - „Inkább a halál . . . Ölj meg El-Hontúr. Az ura ismét nevetett. Élesen, hidegen, metszőn.
 - „Megmondod a kedvesed nevét?“
 - A kint hallgatódzó szudáni hallotta saját szive dobogását a beállt csöndben.
 - „Nem mondd? Jó. Majd megtudom. A Caid kéri majd a spahikat is, hogy rendet tartsanak. Köztük lesz a kedvesed is. Elárulja magát bizonyosan s akkor . . . ha én nem tehettem, majd találok embert, aki elnémítja örökre.“
 - A megkínzott asszony csak zokogni tudott.
 - „Ölj meg — El-Hontúr.“
 - „Megmondod?“
 - A rabszolga hirtelen elfoglalta őrhelyét. Ura közeledett.
 - „Ha nem mondd, majd elárulja magát, ha meg-szégyenítve lát téged.“
 - Kilépett az ajtón.
 - „Hasszán. Életedet mented meg, ha megmondod, kié ez a gomb.“
 - A tiszt blúzának egyik véletlenül leszakadt gombja volt kezei között.
 - A szudáni tagadóan rázta a fejét.
 - „Nem tudom, Sidi.“
 - El-Hontúr szolgáit hívta.
 - „Zárjátok le Hasszánt reggelig. Egy itt marad öröködni helyette.“
- □
- Bonley hadnagy ijedten ugrott le fekhelyéről.
 - „Mit beszélsz, mon capitain?“
 - A spahi százados rosszkedvűen folytatta:
 - „A város Caidja kéri a spahikat a rend miatt. El-Hontúr kedvenc nejét korbácsolják meg nyilvánosan.“
 - A hadnagy sápadtan hallgatott.
 - „El-Hontúr jobban tette volna, — folytatta a kapitány, — ha megöli a szerencsétlent. Hisz joga van rá törvényeik szerint. Így végig kell néznünk ezt a borzalmas dolgot nekünk is. Helyesebben csak neked.“
 - A hadnagy nem tudott szólni a felindulástól.
 - „A Caid kérését teljesítenünk kell, — beszélt tovább a kapitány. A spahik ott lesznek, de nem akadályozhatnak meg semmit. A kormány nem engedi, hogy a hódolt arabok törvényeibe beavatkozzunk.“
 - A hadnagy felsóhajtott. Kinosan, keservesen.
 - „Neked kell menni. A többi tiszt úton van, én pedig végig nem nézem egy nő verését, az egész Afrikáért sem.“
 - A fiatal tiszt vonásai megkeményedtek.
 - Inkább lemondok a rangomról.
 - A kapitány hidegen felelt:
 - „Azt megteheted, de azért most, — menned kell. A század fele itthon van. Már nyergelnek is.“

□ A fiatal tiszttel szó nélkül kötötte fel a kardját.
 □ „Intézd el a lemondásomat, mon capitain.“
 □ A százados bcszusán távozott. Dühösen mormogott valamit, holmi agyalágyultról, aki egy ilyen eset miatt meg akar válni rangjától.
 □ Fiatal még, majd hozzá szokik az itteni élethez, — dörmögte menés közben, — utánna majd meg-gondolja . . .
 □ Bonley hadnagy vezette ötven spahiját kemény, elszánt arccal . . .
 □ A tanácsház előtt deszka emelvényt állítottak föl. Hadd lássa mindenki, egyként büntet a Caid szegényt, gazdagot.
 □ A városka népe ellepte már a teret, mire a spahik megérkeztek. A tömeg mormolva engedett utat a lovas csapatnak. Körülvették az emelvényt, Bonley hadnagy parancs szavára. El-Hontúr a Caid mellett állt a többi főemberrel. Apró szemeivel gúnyosan nézett a tisztre. Az visszanezette hidegen, fenyegetően. Aztán megjelent az áldozat . . . Két néger szolga vezette. Az egyik sok águ, rövid nyelű ostort tartott a kezében. Az emelvényen letépte a szerencsétlen nő fátályát. A tömeg elhallgatott. Mindenki némán, fojtott lélekzettel várta az első korbács ütést.

□ A hadnagy parancsszavára kirepültek a kardok hüvelyekből.
 □ „Szétszórni a csőcseléket . . .“
 □ Aztán odaugratott az emelvényhez. Lovára emelte félig alélt kedvesét s utat tört magának a meglepett arabok tömegében.
 □ Nem törődött a háta mögött felhangzó dühös ordítással. Nem törődött semmivel, senkivel. Önmagával se. Nem bánt semmit. A városka falain kívül szembe lovagolt Hasszán. Örvendezve nevetett a fiatal tisztre.
 □ „Tudtam, Sidi, hogy ez lesz a vége. Azért hoztam magammal két lovat . . . Kifeszítettem a keresztvasakat s most itt vagyok. Jertek, Sidi. Én mutatom az utat. Szolgálni foglak halálomig benneteket.“
 □ Bonley hadnagy megcsókolta kedvese halvány arcát. Aztán vágatni kezdtek Hasszán után.
 □ . . . A szél újra előkerült. Apró porszemekkel terítgette be a lópaták nyomát. A három paripa dagadó szügglyel vágatott a sivatagnak. Az még senkié. Ott szabad, nomád törzsek laknak.
 □ Hátuk mögött lassan enyészett el a tömeg lázadó ordítása. A szél hozzájuk szegődött, kísézőnek. Betakarta őket, sűrű elrejtő porral.

LEGIONER.

Pán szökése a nádasba.

Sötét ota-erdőben gondtalan szökölt.
 Meg-megfujta héfcsövü sipját.
 Ilyenkor a nimfák fáncolni kezdtek
 S az erdön nyári sejtalem sirt át.

De egy reggel valahol messze-messze
 Vad fejszecsapások zaja ébredt.
 A fák sárgulva néztek össze
 És Pán sipján elhalt az ének.

Szatir-szemében rémült láng csapott fel,
 Egy percig megkövülve állott,
 Aztán riadva, mint a gondolat
 A rengetegnek neki vágott.

A másik szélen kifutott a rétre.
 A nagy olajfák zokogtak utána.
 De ő lobogva előre szaladt és
 Befutott egy nagy sárga nádba.

A nádas között ezüst-fó vizében
 Egy néma hattyu őrizte a csendet.
 S mikor a rémült Pánt befutni látta,
 Halkan, lassan — zokogni kezdett.

Harsányi Lajos.